

ಗೋವಿನಜೋಳ - ನೀರಾವರಿ

ಗೋವಿನಜೋಳವು (ಮುಸುಕಿನಜೋಳ) ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು 13.78 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು 43.65 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 13.33 ಕ್ವಿಂ. ಆಗಿದೆ (2013-14). ಇದನ್ನು ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಶೇ. 86 ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಹಿಂಗಾರು/ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 14 ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಶೇ. 40.5 ರಷ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಶೇ. 99.4 ರಷ್ಟು ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ತಳಿಗಳ ವಿವರ

ತಳಿಗಳು	ವಲಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶ	ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ	ಅವಧಿ (ದಿನಗಳಲ್ಲಿ)
ಸಂಕರಣ ತಳಿಗಳು			
ಇ.ಎಚ್.-434042 (ಅರ್ಜುನ್)	3 ಮತ್ತು 8	ಮುಂಗಾರು / ಹಿಂಗಾರು	115-118
ಜಿ.ಎಚ್.-0727 (ಸೃಷ್ಟಿ)	3 ಮತ್ತು 8	ಮುಂಗಾರು/ಹಿಂಗಾರು	120-122

ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ

ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮೇ- ಜೂನ್, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮತ್ತು ಜನವರಿ - ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳುಗಳು ಉತ್ತಮ. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಬೂಜುರೋಗ ತಗುಲಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಉಷ್ಣಾಂಶ 40.5⁰ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಈ ಬೆಳೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಉಷ್ಣಾಂಶವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಕಾರ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದೆ, ತೆನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳುಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟದೆ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬೇಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ)

ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ (ಧೃಡೀಕೃತ) 9-11 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ

ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳು

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ (ಬಿತ್ತನೆಗೆ 2-3 ವಾರಗಳ ಮೊದಲೇ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಬೇಕು) ಅಥವಾ ಕೋಳಿ ಗೊಬ್ಬರ	4000 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು	
ಸಾರಜನಕ	60 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ರಂಜಕ	26 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಪೋಟ್ಯಾಷ್	26 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಸತುವಿನ ಸಲ್ಫೇಟ್	10 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲ್ಫೇಟ್	10 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ

ಗೋವಿನಜೋಳ-ಕಡಲೆ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ (ವಲಯ-3 ರಲ್ಲಿ)

ಗೋವಿನ ಜೋಳಕ್ಕೆ:	
ಸಾರಜನಕ	75 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ರಂಜಕ	30 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಪೋಟ್ಯಾಷ್	15 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ

ಕಡಲೆಗೆ: ಸಿಫಾರಸು (10:20:0 ಸಾ. ರಂ. ಪೋ.) ಮಾಡಿದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಕೊಡಬೇಕು

ಸೂಚನೆ

ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಸತುವಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮತ್ತು ಸತುವಿನ ಸಲ್ಫೇಟ್‌ನ್ನು 20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಎರೆಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ 10 ದಿನಗಳ ನಂತರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಬಿತ್ತನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಬೇಕು.

ಬಿತ್ತನೆ

ಅರವತ್ತು ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜದಿಂದ ಬೀಜಕ್ಕೆ 20 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ 5 ಸೆಂ. ಮೀ. ಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮೊದಲು ಎಕರೆಗೆ 6 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸಾರಜನಕ, 26 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ರಂಜಕ, 26 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಪೋಟ್ಯಾಷ್ ಒದಗಿಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಬೇಕು. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ 20, 35, 50 ಮತ್ತು 65 ದಿನಗಳ ನಂತರ

ಗೋವಿನಜೋಳ
(4 ಎಲೆ, 8 ಎಲೆ, ತುರಾಯಿ ಬರುವ ಮತ್ತು ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಎಕರೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 12, 18, 18 ಮತ್ತು 6 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ. ಸಾರಜನಕ ಒದಗಿಸುವ ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಮೇಲುಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ರಸಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಸಸಿಯಿಂದ 7.5-10 ಸೆಂ. ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ : ಕೋಷ್ಠಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರದಿ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರದ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಅ. ಗೋವಿನಜೋಳ - ಗೋದಿ

ತೊಂಬತ್ತು ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜದಿಂದ ಬೀಜಕ್ಕೆ 20 ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಂತರವಿರುವಂತೆ ಗೋವಿನ ಜೋಳವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ರೈಜೋಬಿಯಂ ಅಣುಜೀವಿ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ಲೇಪನ ಮಾಡಿದ 8 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಮೇವಿನ ಅಲಸಂದಿ (ಡಿಎಫ್‌ಸಿ - 1/ಸ್ವಾದ) ಅಥವಾ 6 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸಣಬಿನ ಬೀಜವನ್ನು 30 ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ 1:2 ಸಾಲುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿನ ಜೋಳದ ಬೆಳೆಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಿತ್ತಿದ 40-45 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅಲಸಂದಿ ಅಥವಾ ಸಣಬನ್ನು ಮುಗ್ಗು ಹೊಡೆದು ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬೆರೆಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಸುಧಾರಿಸಿ ಎರಡೂ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚುವುದು.

ಬ. ಗೋವಿನ ಜೋಳ-ಕಡಲೆ

ಗೋವಿನ ಜೋಳ-ಕಡಲೆ ಸರದಿ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗೋವಿನ ಜೋಳದ ಸಾಲುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಸಾಲು ಸಣಬಿನ ಹಸಿರಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು 40 ರಿಂದ 45 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಡುವುದರಿಂದ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

ಗೋವಿನ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಸೋಯಾಅವರೆ ಬೆಳೆ (1 : 2)

ತೊಂಬತ್ತು ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜದಿಂದ ಬೀಜಕ್ಕೆ 20 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರವಿರುವಂತೆ ಗೋವಿನ ಜೋಳವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ರೈಜೋಬಿಯಂ ಅಣುಜೀವಿ ಗೊಬ್ಬರ ಲೇಪನ ಮಾಡಿದ 13 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸೋಯಾಅವರೆ ಬೀಜವನ್ನು 30 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಗೋವಿನಜೋಳದ ಬೆಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸೋಯಾಅವರೆ ಬೆಳೆಗೆ ಎಕರೆಗೆ 7.2:10:7.2 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸಾರಜನಕ: ರಂಜಕ: ಪೋಟ್ಯಾಷ್ ಒದಗಿಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಇದರಿಂದ ಗೋವಿನಜೋಳದ ಇಳುವರಿಯು ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳದೆ 3 ರಿಂದ 4 ಕ್ವಿಂ. ಸೋಯಾಅವರೆಯ ಇಳುವರಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಇಡೀ ಗೋವಿನಜೋಳ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಲಾಭದಾಯಕ.

ಅಂತರ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು

ನಾಲ್ಕು ಸಾಲು ಗೋವಿನ ಜೋಳ ಮತ್ತು ಎರಡು ಸಾಲು ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು (4:2) ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಲಾಭದಾಯಕ.

ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಬೇಸಾಯ

ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹವಾಗುಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮರಳುಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ 8 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ, ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸಬೇಕು. ಬೆಳೆಗೆ 20, 35, 50 ಮತ್ತು 65 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಣ್ಣು ಏರುಹಾಕಿ, ಕಳೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕು.

ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವ ಮೊದಲ ಸಲ, ಒಂದು ಸಾಲು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಸಲ ನೀರು ಹಾಯಿಸುವಾಗ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ನೀರು ಒದಗಿಸಿದ ಸಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀರು ಹಾಯಿಸದಿರುವ ಸಾಲಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ ಸರದಿಯಾಗಿ ಸಾಲು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬೆಳೆಯ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಗದೆ ಶೇ. 30 ರಷ್ಟು ನೀರಿನ ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ : ಕೋಷ್ಠಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಕಳೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಕಳೆನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಎಕರೆಗೆ 1.0 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಅಟ್ರಾಜಿನ್ 50 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಅಥವಾ 0.5 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಅಟ್ರಾಜಿನ್ 50 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಜೊತೆಗೆ 1 ಲೀ. ಪೆಂಡಿಮಿಥಾಲಿನ್ 30 ಇ.ಸಿ. ಕಳೆನಾಶಕವನ್ನು (ಟ್ರಾಂಕ್ ಮಿಶ್ರಣಮಾಡಿ) ಕಳೆನಾಶಕವನ್ನು 300 ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ದಿನ ಅಥವಾ ಮರುದಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬೀಜದಿಂದ ಹರಡುವ ಕಳೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು.

ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 20 ರಿಂದ 25 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶೇ. 80 ರ 2,4-ಡಿ ಸೋಡಿಯಂ ಲವಣವನ್ನು (0.5 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ) ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ

ಕೋಡ್ಡುಕ : ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು

ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಹಾನಿ		ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮಗಳು	
1	2	3	4
ಅ. ಕೀಟಗಳು			
1.	ಕಾಂಡ ಕೊರೆಯುವ	ಕೀಟ ಬಾಧೆ ಆಗಿರುವ ಗಿಡಗಳ ಎಲೆ ಸುಳಿಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರಂಧ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಅಂತಹ ಸುಳಿಗಳು ಒಣಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಕಾಂಡ ಟೋಳ್ಕಾಗಿ ಸುಳಿ ಸಾಯುತ್ತಿದೆ.	0.2 ಮಿ.ಲೀ. ಕ್ಲೋರಾಂಟಿನಿಲಿಪೋಲ್ ಪ್ರಲೀನೀಂಗಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 3.0 ಕೆ. ಗ್ರಾಂ ಕಾರ್ಬೋಫ್ಯೂರಾನ್ ಶೇ. 3 ಹರಳನ್ನು ಎಲೆ ಸುರಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಕೀಟ ಬಾಧೆ ಪುನಃ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ 2 ವಾರಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇದೇ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.
2.	ಸೈನಿಕ ಹುಳು	ಈ ಹುಳು ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿವುಗತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂದು ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಎಲೆಯ ಮಧ್ಯ ನರವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಾಗವನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತದೆ.	ಕಳಿತ ವಿಷಪಾಪಾಣ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. 5-8 ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ 250 ಮಿ. ಲೀ. ಮೊನೊಕ್ರೋಟೊಫಾನ್ 36 ಎಸ್.ಎಲ್. ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು 4 ಕೆ. ಗ್ರಾಂ. ಬೆಲ್ಲದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ 50 ಕೆ. ಗ್ರಾಂ ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಗೋದಿ ತೌಡಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ನಂತರ 2 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲ ಅಥವಾ ಪಿಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಯಲು ಬಿಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ 20 ಕೆ. ಗ್ರಾಂ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಷಪಾಪಾಣವನ್ನು ಸುಳಿ ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಎರಚಬೇಕು. ಹುಳುಗಳು ವಿಷಪಾಪಾಣಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತಗೊಂಡು ತಿಂದು ಸಾಯುತ್ತವೆ.
ಆ. ರೋಗಗಳು			
1.	ತೆನೆ ಹುಳು	ತೆನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯಂತಹ (ಸಿಲ್ಕ್) ಕೂದಲು ಹಾಗೂ ಕಾಳುಗಳು ಹಾನಿಗೀಡಾಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೀಟವು ತೆನೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.	ತೆನೆಗಳಿಗೆ 4 ಗ್ರಾಂ ಕಾರ್ಬಾರಿಲ್ ಶೇ 50 ರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುವ ಪುಡಿಯನ್ನು ಒಂದು ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸ ಬೇಕು. ಎಕರೆಗೆ 150 ಲೀಟರ್ ಸಿಂಪರಣಾ ದ್ರಾವಣ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ 12 ಕೆ. ಗ್ರಾಂ ಮೆಲಾಥಿಯಾನ್ ಶೇ 5 ರ ಪುಡಿಯನ್ನು ತೆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಧೂಳೀಕರಿಸಬೇಕು.
2.	ಲರಿಜಂಗಿ ರೋಗ	ಬಿತ್ತಿದ 25-30 ದಿವಸಗಳ ಎಳೆಯ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ತಗುಲಿದಾಗ ಅವು ಒಣಗಿ ಸಾಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಬಲಿತ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ರೋಗ ಬಂದಾಗ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಡಾಕಾರದ ಒಂದು ಮಿಶ್ರಿತ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಒಂದೊಂದೇನೊಂದು ಕೂಡಿ ಎಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿ ಎಲೆ ಸುಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರೋಗ ಓಡಿತ ಎಲೆಗಳು ಉದುರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗೆ ಉರಿ / ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲೀಂಧ್ರ ರೋಗದ ಸೋಂಕು ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ರೋಗ ಓಡಿತ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಲಿಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತದೆ.	ಪ್ರತಿ ಕೆ.ಗ್ರಾಂ ಬೀಜಕ್ಕೆ 25 ಗ್ರಾಂ ಅರ್ಬೋಸ್ಪಿರಿಲ್ಲಂ (ಎಸಿಡಿ 15 ಅಥವಾ ಎಸಿಡಿ 20 ತಳಿ) ಹಾಗೂ 6 ಗ್ರಾಂ. ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಾ ಜೈವಿಕ ಶಿಲೀಂಧ್ರನಾಶಕದಿಂದ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ 2 ಗ್ರಾಂ ಥೈರಾಮ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಅಥವಾ 2 ಗ್ರಾಂ ಕ್ಯಾಪ್ಟಾನ್ 50 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ದಿಂದ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು. 2.5 ಗ್ರಾಂ. ಮ್ಯಾಂಕೊಜೇಲ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಅಥವಾ 1 ಮಿ. ಲೀ ಹೆಕ್ಸಾಕೋನಾಜೋಲ್ 5 ಇ. ಸಿ. ಶಿಲೀಂಧ್ರನಾಶಕವನ್ನು ರೋಗ ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡಿ, ಪುನಃ 15 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಇದೇ ಸಿಂಪರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ಪು ಲೀರಿಯಾ ಎಲೆಚುಕ್ಕೆ ರೋಗವನ್ನು ಸಹ ಹತೋಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.
3.	ಕೇದಿಗೆ ರೋಗ	ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ತೇವಾಂಶವಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆಯು 20-25 ದಿನಗಳ ಸಸಿಹಂತದಲ್ಲಿ ರೋಗದ ಚಿನ್ನೆಗಳು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಹತ್ತಿಯಂತಹ ಶಿಲೀಂಧ್ರದ ಬೂಷ್ಟು ಹಾಗೂ	ಪ್ರತಿ ಕೆ. ಗ್ರಾಂ ಬೀಜಕ್ಕೆ 2 ಗ್ರಾಂ ಮೆಟಲಾಕ್ಸಿಲ್ (4%) + ಮ್ಯಾಂಕೊಜೇಲ್ (64 %) ಅಂತರ್-ಪ್ಯಾಪಿ ಶಿಲೀಂಧ್ರನಾಶಕದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು. ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಗಿಡಗಳನ್ನು

ಮಡಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ, ಎಲೆಗಳು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಇಡೀ ಎಲೆಯ ತಳ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ರೋಗದ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಗೆರೆಗಳು ಮಧ್ಯದ ದಿಂಡಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರೋಗ ತಗುಲಿದ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ತೆನೆಗಳು ಉತ್ತತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರೋಗಗುಣಿತ ಬೀಜ, ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಹಾಗೂ ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ರೋಗ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಕಾಂಡ ಕಪ್ಪು ಕೊಳ ರೋಗ
- ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ರೋಗದ ಸೋಂಕು ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದರೆ, ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೀಜ ಹಾಗೂ ಬೇರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಮುಚ್ಚೆಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮೇಣ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆ ಹೂವಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೋಗದ ಬಾಧೆ ಪ್ರಖರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಕಾಂಡದ ಒಳ ಭಾಗವು ಮೆತ್ತನೆಯ ಕೊಳತ ಕಪ್ಪು ಗೆರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಂಡವೆಲ್ಲಾ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ರೋಗ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಗಿಡದ ಕಾಂಡ ಮುಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಸೋಂಕು ತಗುಲಿದ ಬೇರುಗಳು ಕೊಳೆಯುತ್ತವೆ. ಭೂಮಿಯ ತೇವಾಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶ 30° ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ರೋಗ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡು ಬೆಳೆಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ಬೇರು ಹಾಗೂ ಕಾಂಡಗಳ ಮುಖಾಂತರ ರೋಗ ಹರಡುತ್ತದೆ.

೪

ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಸುಡಬೇಕು.ಎರಡನೆಯ ಹಂತದ ರೋಗದ ಬಾಧೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು 40-45 ದಿವಸದ ನಂತರ 2 ಗ್ರಾಂ ಮ್ಯಾಂಕೋಜೆಬ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

ಹಿಂದಿನ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಗೋವಿನಜೋಳದ ಬೆಳೆಗೆ ರೋಗದ ಬಾಧೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗೋವಿನ ಜೋಳ ಬಿತ್ತಬಾರದು.

ಪ್ರತಿ ಕೆ.ಗ್ರಾಂ ಬೀಜಕ್ಕೆ 25 ಗ್ರಾಂ ರಂಜಕ ಕರಗಿಸುವ ಅಣುಜೀವಿ (ಸುಡೋಮೊನಾಸ ಸ್ಟ್ರೆಯೇಟಾ ಎಜಿಸ್-21) ಹಾಗೂ 6 ಗ್ರಾಂ ಟ್ರೈಕೋಡೆಮಾಸ ಜೈವಿಕ ಶೀಲಿಂಧ್ರನಾಶಕದಿಂದ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ 5 ಮಿ.ಲೀ. ಥೈರಾಮ್ 40 ಎಫ್.ಎಸ್. ನಿಂದ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಸಮತೋಲನ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಪೋಟ್ಯಾಷ್ ಬಳಸಬೇಕು. ಕಾಲುಗೈ ಬೆಳೆಯಾಗಿ, ಭತ್ತ ಅಥವಾ ಎಳ್ಳು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಬೆಳೆ ಹೂವಾಡುವ ಹಂತದಿಂದ ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಹಂತದವರೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೇವಾಂಶವಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

4. ತುಕ್ಕು ರೋಗ

ಶಿಲೀಂಧ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಈ ರೋಗವು ಸಣ್ಣ ಪೈದುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಲೆಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಮತ್ತು ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚುಕ್ಕೆಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಚುಕ್ಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಇಡೀ ಎಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲೆ ಒಣಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ಕೆಂಪು ಚುಕ್ಕೆಗಳು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಎಲೆ ಉದುರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗವು ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಯುರಿಡಿಯಾ ಎಂಬ ಕೆಂಪು ಬೀಜಕಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಮೇ - ಜೂನ್ ಒಳಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ 2 ಗ್ರಾಂ. ಮ್ಯಾಂಕೋಜೆಬ್ 75 ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ. ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.ಈ ಸಿಂಪರಣೆಯನ್ನು 10 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪುನಃ ಕೊಡಬೇಕು. .

ಅಥವಾ

ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 35-50 ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ 1 ಮಿ. ಲೀ. ಹೆಕ್ಟಾಕ್ಲೋನಾಜೋಲ್ 5 ಇ. ಸಿ. ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.

60

ಬಿತ್ತನೆಯ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ದ್ವಿದಗಳ ಜಾತಿಯ ಕಸವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಸೂಚನೆ: ಸಮೀಪದ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಹತ್ತಿ, ದ್ವಿದಗಳ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳು, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಕುಂಬಳ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಪರಣೆ ಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

ಇಳುವರಿ

ತಳಿಗಳು	ಕಾಳು (ಕ್ಟಿಂ./ಎಕರೆ)	ಮೇವು (ಟನ್/ಎಕರೆ)
ಅ. ಸಂಕರಣ / ತಳಿಗಳು		
ಇ.ಎಚ್.-434042 (ಅರ್ಜನ್)	24-26	2.8-3.2
ಜಿ.ಎಚ್.-0727(ಸೃಷ್ಟಿ)	30-33	2.4-2.8

ಖರ್ಚು ಇಲ್ಲದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

- ❖ ಬಿತ್ತನೆಗೆ 3 ವಾರಗಳ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೋಸ್ಟನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು.
- ❖ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಕಲುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತೆಗೆಯಬೇಕು
- ❖ ಮೊಳಕೆ ಬರುವ ಸಮಯ, ಹೂವಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ನೀರು ಹಾಯಿಸಿ.
- ❖ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 100 ದಿನಗಳ ನಂತರ, ತೆನೆಯ ರೇಶ್ಮೆಯು ಒಣಗಿ, ಕಂದು ಬಣ್ಣದ್ದಾದಾಗ ಸಸ್ಯದ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಮೇವಿಗಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಗೋವಿನಜೋಳ - ಮಿಷ್ಡಿ

ಸಂಕರಣ ಗೋವಿನ ಜೋಳವನ್ನು (ಮುಸುಕಿನಜೋಳ) ಮಿಷ್ಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲ

ಮೇ ತಿಂಗಳಿಂದ ಜುಲೈ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾಲ. ತಡವಾಗಿ ಬಿತ್ತುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆಯು ಬೂಜುರೋಗ ಮತ್ತು ಎಲೆಚುಕ್ಕೆ ರೋಗದ ಬಾಧೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬೇಸಾಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ)

ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ (ಧೃಡೀಕೃತ) 9-11 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ

ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್	3.0 ಟನ್
ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ	
ಸಾರಜನಕ	40 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ರಂಜಕ	20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಪೋಟ್ಯಾಷ್	10 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ
ಸತುವಿನ ಸಲ್ಫೇಟ್	4 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ

ಸೂಚನೆ

1. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸತುವಿನ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ 4 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸತುವಿನ ಸಲ್ಫೇಟ್‌ನ್ನು 4 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರದೊಡನೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಬಿತ್ತನೆ

ಬೀಜವನ್ನು 60 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜದಿಂದ ಬೀಜಕ್ಕೆ 20 ಸೆಂ. ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೀಜವನ್ನು 5 ಸೆಂ. ಮೀ. ಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಳದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ರಸ ಗೊಬ್ಬರಗಳಲ್ಲಿ

20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸಾರಜನಕ, 20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ರಂಜಕ ಮತ್ತು 10 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಪೋಟ್ಯಾಷ್ ಒದಗಿಸುವ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟು, ಉಳಿದ 20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 25-30 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೇವಾಂಶವಿರುವಾಗ ಮೇಲು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಅಂತರ ಬೇಸಾಯ, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ ಖುಷ್ಕಿ ಬೆಳೆಗೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಇಳುವರಿ

ಕಾಳು: 14-16 ಕ್ವಿ./ಎ **ಮೇವು:** 2.0-2.4 ಟನ್/ಎ

ಖರ್ಚು ಇಲ್ಲದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು

- ❖ ಬಿತ್ತನೆಗೆ 3 ವಾರಗಳ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೋಸ್ಟನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು.
- ❖ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಕಲುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತೆಗೆಯಬೇಕು
- ❖ ಮೊಳಕೆ ಬರುವ ಸಮಯ, ಹೂವಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಕಾಳು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ನೀರು ಹಾಯಿಸಿ.
- ❖ ಬಿತ್ತನೆಯಾದ 100 ದಿನಗಳ ನಂತರ, ತೆನೆಯ ರೇಶ್ಮೆಯು ಒಣಗಿ, ಕಂದು ಬಣ್ಣದ್ದಾದಾಗ ಸಸ್ಯದ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಮೇವಿಗಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಬಹುದು.